

Tarikatlar: Mormonlar kimdir? (Son Zaman Azizleri)

Tüm dünyaya _öyle derim:

Gerçe i size kim sunarsa sunsun, kabul edin.

Brigham Young, Söylevler Günlü ü

(Journal of Discourses)

Mormonlar dünyanın en hızlı geli_en dinsel kurulu_u oldukları iddia etmektedirler. Kendilerine ait etkileyici istatistik raporları bu iddiaya a rlık kazandırmaktadır. 1981 yılının Nisan ayında yapılan 151.Yıllık Genel Konferanslarındaki bilgiye göre 83 ülkedeki üye sayıları 4.638.000'e ula_mı_tır. Otuz bin misyoner her gün yeni insanları Mormonla_tırmaya devam etmektedir. 1980 yılında günde 578 ki_i vaftiz oluyor, Mormon olarak yeti_tirilen 65.000 bebe in vaftizini saymazsak, vaftiz olanların toplam sayısı 1 yılda 211.000 ki_iye ula_ıyordu. 1

1981 yılında Mormonlar, daha küçük boyutta dokuz tapınak yapacaklarını duyurdular. Böylece in_aatı biten, devam eden ya da planlanan tapınakların sayısı otuz yediye çıktı. Bir önceki yıl yedi tapına ın in_aa planı duyurulmuştu. 2 Eskiden bazı insanlar, hayatları boyunca yalnızca bir kez tapına a gidebilirdi, ama artık çok sayıda Mormon, tapına a gidebilecekti.

Joseph Smith, 6 Nisan 1830 yılında be_ ki_iyle birlikte bu grubu olu_turdu u zaman, günümüzdeki büyüklü üne kavu_aca ın kimse tahmin edemezdi. Mormonlu un nasıl bir geçmi_i vardı? Neye inanırlar? Gerçek anlamda Hıristiyan mıdırlar? Bu yazımda, Mormonlarla ilgili bu sorulara yanıt vermeye çalı_aca ım.

Mormonların Tarihi

Kilise Tarihi adlı eserinde Mormon din bilgini B.H.Roberts, "Osa'nın ve elçilerin emekleriyle kurulan kilisenin, Konstantin dönemine kadar yeryüzünden silindi ini" iddia etmektedir. 3 Bu varsayım Mormonlar için önemlidir; çünkü Osa Mesih'in Son Zaman Azizleri Toplulu unun kurulabilmesi için Hıristiyan inancının tümüyle silinmesi gerekmekteydi. 4

Oysa Osa, kilisenin asla yok olmayacağı ve hiçbir zaman tamamiyle yoldan sapmayacağı ö retmi_tir. Cehennem kapıları kiliseye kar_ı duramayacaktır (Mat. 16:18). Kilise tarihinde bozulmalar ve ^eytan'dan gelen saldırılar olmuştu, ama Mesih'in kilisesi galip gelmişti. Roberts bile önceki iddiasının tersine bunu kabul etmektedir: "Ancak Tanrı kendisini yeryüzünde tanıksız bırakmamıştır; O'na ve O'nun do ru yasalarına hürmet ederek ya_ayan bir azınlık her zaman var olmuştu." 5

Joseph Smith ölmeden iki yıl kadar önce bu yeni toplulu u nasıl kurdu unu açıkladı. Kendi anlatımına göre, 1820 yılında henüz 14 yaşındayken New York Eyaletinde dinsel bir uyanı_ olmu_. Ailesinden birkaç ki_i Presbiteriyen kilisesine katılmıştı, kendisi de hangi kiliseye gidece ini ciddi bir _ekilde düşünmeye başlamıştı. "Mezhepler arasındaki kar_ıklılık ve çeki_me öyle fazlaydı ki, kimin do ru kimin yanlı_ oldu unu anlamak çok zordu." Smith bir gün Yakup 1:5'i okumu: "Sizden birinin bilgelikte eksi i varsa, herkese cömertçe, azarlamadan veren Tanrı'dan istesin; Tanrı ona verecektir." 6

1820 yılının ilkbaharında Tanrı'nın kendisini yönlendirmesini isteyen Joseph ormana çekilmişti. 'Olk görüşünü' o zaman görmüşü. Güne_ten de parlak bir ışık sütunu görmüşü. Baba Tanrı ve Mesih Osa, görkemli ve bedensel bir _ekilde ortaya çıkmışlar. Smith'e hiçbir dinsel gruba katılmamasını, çünkü hepsinin 'yanlı_' oldu unu söylemişler. 6

21 Eylül 1823'te Moroni adlı bir melek Joseph'ı ziyaret ederek yakındaki bir tepede altı levhalara yazılmış bir kitabın bulundu undan söz etmişti. Aynı yerde kitabın çevirisine yardımcı olacak bir gözlük de (Urim ve Tummim) varmıştı. Levhalarda Tanrı'nın, eski çağlarda Amerika'da ya_ayan insanlarla ilişkileri kayıtlıymıştı. Melek, 22 Eylül 1827 tarihinde levhalarındaki yazıları çevirmesi için Joseph'a getirmişti. Levhaların çevirisi, 11 Haziran 1829 tarihinde telif hakkı almayan Mormon Kitabını oluşturmuştu. 1830 yılında New York Palmyra'da be_ bin adet nüsha basılmıştı. çevirisi tamamlanan levhalar melek Moroni'ye teslim edilmişti. Dolayısıyla levhaların var olduğu ilkin hiçbir somut kanıt yoktu.

Levhalar yeryüzünden alınmadan önce üç tanık Joseph'la birlikte onları görebilmek için dua etmişti. Bir melek görünüp her birine levhaları ve üzerlerindeki yazıları göstermişti. Bu kişilerin levhalarla ilgili tanıklıkları Mormon Kitabının başında yer almaktadır. Martin Harris, Oliver Cowdery ve David Whitmer adındaki bu tanıkların hepsi Mormon toplulu unu daha sonra terk etmişlerdir. Harris ya_landı 1 zaman geri dönmüşü, ama Cowdery Metodist kilisesine katılmıştı ve Whitmer'le birlikte SZA (Son Zaman Azizleri) toplulu unun Tanrı'nın gerçek kilisesi olmadığını ifade etmişti. David Whitmer Mesih'teki Tüm Olanlara Sesleni_ adlı eserinde (1887) Joseph Smith'in 1833 yılında sahte peygamber olduğunu iddia etmişti. Bununla birlikte, Mormon Kitabındaki tanıklıkları sürdürmüştür. 7 Daha sonra levhaları gördüklerini iddia eden sekiz ki_i daha çıkmıştır.

Joseph Smith ve Oliver Cowdery'e göre, 15 Mayıs 1829 tarihinde Vaftizci Yahya kendilerine görünmüşü ve _öyle demi_: "Size, meleklerin hizmetinin, tövbe müjdesinin ve günahlardan başlanmak için yapılan su vaftizinin

anahtarlar1n1 elinde tutan Harun'un Kahinli ini aktar1yorum." Haziran ay1 gelmeden önce de Petrus'tan, Yakup'tan ve Yuhanna'dan sözde Melkisedek kahinli i al1nm1_. 8

Joseph Smith 6 Nisan 1830 y11nda 'Mesih'in Kilisesini' kurdu. (Bu ad daha sonra 'Osa Mesih'in Son Zaman Azizleri' _eklinde de i_tirildi). Joseph kurulu_ toplant1s1nda kendisinin 'bir kahin, çevirmen, peygamber ve elçi' olaca 1na ili_kin bir kehanet ald1. Yerde oradan oraya savrulan korku dolu bir adamdan cin kovdu u zaman yetkisi sözde onaylanm1_ oldu. 9

Mesih'in ö rencileri adl1 kurulu_ tan ayr1lan Ohio'lu bir hizmetli Sidney Rigdon, Mormon inanc1n1 benimsedi. Rigdon, inançlar1n1 yaymak amac1yla yolculuk yapan Oliver Cowdery, Parley Pratt ve di erleri arac1l1 1yla Mormon oldu. önceden Mesih'in ö rencileri kurulu_ unda bulunan Pratt, Rigdon'a Mormon Kitab1n1 verdi. K1sa bir süre içinde Rigdon ve toplulu undan birçok ki_i Mormonlu u benimsediler. Yolcular aral1kta oradan ayr1ld1klar1nda Ohio'nun Kirtland bölgesinde bin ki_ilik bir grup olu_mu_tu. Rigdon y1llar boyunca Joseph Smith'in sa kolu olarak hizmet verdi.

Mormonlar1n büyük bir k1sm1 Kirtland'a ta_1nd1. Orada Mormonlar1n topluluk yönetiminin ana organizasyonu olu_tu; Joseph Smith orada birçok temel ö retiyi aç1klad1. 10 Ayn1 zamanda Kutsal Kitap'1n, kendisine esinlenmi_ bir uyarlamas1 üzerinde çal1_maya ba_lad1. "Peygamberler Okulu" olu_turuldu. Tütün, alkol, me_rubat ve 's1cak içecek' kullan1m1na ve fazla et yenmesine kar_1 bir "Bilgelik Sözü" verildi." 11 Kirtland'da ilk tap1naklar1n1 27 Mart 1836 tarihinde açt1lar.

Ba_ka bir Mormon grubu, Missouri eyaletine yerle_ti. Kirtland'daki topluluk _iddetli bir bask1yla kar_1la_t1 1nda Missouri'deki gruba kat1ld1. Yerlilerin ve Mormonlar1n, Mesih'in 1891 y11nda dönü_ünde gerçekle_ecek olan y1k1mdan kurtulmalar1 için Amerika'n1n Kudüs'ü ad1n1 verdikleri Siyon'u in_aa etmeye ba_lad1lar. Joseph, Tanr1 için Missouri eyaletinde büyük bir tap1nak yapacaklar1n1 bildirdi. 12

Bu kehanet gerçekle_medi; çünkü 1838-1839'dan sonra Mormonlar Brigham Young'1n yönetimi alt1nda Illinois'e kaçt1lar. Joseph ölüm tehdidi alt1nda hapiste geçici olarak al1kondu. Daha sonra Mormonlar1n aras1na döndü. Mississippi'nin yak1nlar1nda güzel Nauvo kentini kurdular. Amerika'n1n do usundan, Kanada'dan ve Ongiliz adalar1ndan Nauvo kentine gelen Mormonlar1n say1s1 20.000'e ula_t1.

Mormonlar ve Mormon olmayanlar aras1nda s1k1nt1 ya_anmaya devam etti. 24 Haziran 1844'te Joseph ve di erleri Kartaca'ya do ru yola ç1kt1lar. Orada yetkililer taraf1ndan tutuklanarak hapse at1ld1lar. 27 Haziranda, tutuk evine bir kalabal1k sald1rd1. Joseph alt1 kur_unlu, Hyrum (karde_i) ise tek kur_unlu tabancas1na davrand1. Di erleri ise de neklerini ald1lar. Kalabal1k merdivenlerden ç1karken Hyrum vurularak öldürüldü. Joseph silah1n1 ate_ledi. Ancak odada güvenlikte olmad1 1n1 ve kalabal1 1n özellikle kendi pe_inde oldu unu gördü ünden pencereye ko_tu. üç kur_unla vurularak öldü.

Mormonlar Nauvo'daki evlerinden ayr1ld1lar. Toplulu un kontrolünü eline geçirmeyi ba_aran Brigham Young'1n önderli inde Utah'a do ru yola ç1kt1lar. Orada geli_en bir kent olu_turdular. Daha sonra çe_itli yollardan ba_kalar1 da oraya yerle_ti.

'Osa Mesih'in Son Zaman Azizleri Toplulu u' Missouri'de yeniden organize oldu ve 1860 y11nda resmen aç1ld1. Topluluk o tarihten beri Joseph Smith'in soyundan gelen ki_iler taraf1ndan yönetilmektedir. 13 Son Zaman Azizleri ve yeniden organize olan Missouri topluluklar1 aras1nda baz1 temel ö reti farklar1 vard1r. üstelik, birbirinden farklı yüz kadar küçük Mormon tarikat1 mevcuttur. Bu kitapta yaln1zca Son Zaman Azizleri Toplulu unu inceleyece iz.

Bu tarih k1sm1, günümüzdeki birçok Mormon'un bildi i _ekilde yaz1lm1_t1r. Ancak ilk görümün alt1 farklı uyarlamas1, levhalar1 bulup çevirmeye ili_kin oniki ayr1 öykü, levhalar1 görenlerin de çe_it çe_it tan1kl1klar1 vard1r. 14 Bunlar, Joseph Smith'in görümleri ve ö retileri hakk1nda ciddi sorulara neden olmaktadır. Mormonlar Joseph'1n iddialar1n1 yaln1zca dua yoluyla bilgelik isteyerek de il, ciddi bir tarihsel ara_t1rma yaparak incelemelidir. çünkü Tanr1'dan gelen gerçek bir tan1kl1k ile tarihsel gerçekler asla birbirleriyle çeli_meyecektir.

Yetki ve Yap1

Mormonlar için Toplulu un Ba_1lca 0_leri dört temele dayanmaktadır: Kutsal Kitap , Mormon Kitab1, ö reti ve Antla_malar, Paha Biçilmez Onci. Bunlar, Son Zaman Azizleri toplulu unun yaz1l1 yetkisini olu_turur. Ayr1ca Mormonlar esinlemenin devam etti ine inand1klar1ndan Ba_kan taraf1ndan yeni kitaplar yaz1lmakta, bas1lmakta ve topluluk taraf1ndan yetki olarak kabul edilmektedir.

Kilisedeki her ki_i özel esinler alabilir, ama bütün topluluk üzerinde yetkili olacak esini yaln1zca Ba_kan aç1klar. Ba_kan, "kehanet eden, esinleyen, peygamberlik ve elçilik eden ki_idir." 15

Ba_kan1n iki Dan1_man1 vard1r; Ba_kan ve Dan1_manlar, Birinci Ba_kanl1 1 olu_tururlar. Onlar1n alt1nda Onikiler (Elçiler) Kurulu vard1r. Bu kurulun alt1nda ek üyelerle birlikte Yetmi_lerin Meclisi (yetmi_ba_kan) bulunmaktadır. Bu meclisin alt1nda da dünya çap1nda ba_ka meclisler vard1r. Birinci Ba_kanl1k (genellikle üç üyeden olu_ur). Harun'un Kahinli ine ait bütün etkinliklerden sorumludur. Bir de kutsama, lanetleme, ba lama ve çözme yetkilerine sahip bir Yönetici Patrik vard1r. Di er patrikler ise yerel hizmetler verirler.

Topluluk çe_itli bölgelere ayr1lm1_t1r ve bölge ba_kanlar1 taraf1ndan yönetilmektedir. Bu bölgeler de m1nt1kalara (yerel

topluluklara) ya da dallara ayrılırlar. M1nt1kalar piskoposlar taraf1ndan yönetilir. Ba_kanlar ve piskoposlar ücret almadan toplulu un önderleri olarak hizmet ederler (Ulusal önderlik d1_1nda ücretli hizmet yoktur). Bir de Mormon inanc1n1 yayma görevleri vard1r.

Topluluk üyeleri sad1k ve nitelikli ki_ilerse, hizmet ve yetki merdivenlerini tek tek t1rman1rlar. Harun'un Kahinli inde ki_i (1) görevli, (2) ö retmen, (3) kahin olur. Sonra da Melkisedek Kahinli ine atan1r; (4) ihtiyar, (5) yetmi_lerden biri, (6) ba_kahin, (7) patrik ve (8) elçi olur.

Evlenmemi_genç erkekler, Oncil'de belirtilen niteliklere (bkz. 1.Timoteyus 3:1-13 ve Titus 1:5-9) bakılmadan görevli ve ihtiyar olarak atan1rlar. Ayr1ca Harun'un Kahinli ine atanan ki_iler, Say1lar 3:10'daki uyar1ya ra men Harun'un soyundan gelmemektedir; "Kahinlik görevini Harun'a ve o ullar1na ver. Kutsal Yer'e yakla_an ba_ka bir kimse öldürülecektir." Kutsal Kitap'a göre Osa, 'Melkisedek düzenine göre sonsuza dek kahin' oldu u zaman Harun'un Kahinli i de i_mi_ ve Osa'ya devredilmi_tir. Mesih ölümden bedensel olarak dirildi i zaman 'yok edilemez bir ya_am1n gücüne göre kahin olmu_tur' (Obr.7:16-17). Hiçbir Mormon sonsuz ya_am gücünü sergileyemedi inden Melkisedek kahinli ine sahip olmak için gereken niteli i gösteremez. üstelik Osa'n1n kahinli i ' süreklidir ' (Obr.7:24). Burada kullan1lan özgün Grekçe sözcük, 'ba_kas1na aktar1lamaz' anlam1n1 ta_1maktad1r. Bizim, insanlar1n günahlar1 için yalvar1_ta bulunan sad1k bir kahinimiz -Osa Mesih-zaten vard1r (Obr.2:17-3:1). Bu yüzden ba_ka kahinlere ihtiyac1m1z yoktur. Ayr1ca, zaten tüm iman1lar -erkekler ve kad1nlar- Osa Mesih'in yönetimi alt1nda kahinler olarak hizmet etmektedirler (1Pet.2:9-10).

Mormonlar 151. y1l dönümlerindeki iddialar1na göre dünya çap1nda günde 1.5 binay1 toplulu un hizmetine aç1yorlard1. Bu binalar1n d1_1nda tap1naklar da vard1r. Tap1naklarda kar1 ve kocalar 'sonsuza dek' (Mat.22 :30'a ra men) birle_tirilirlar. Tap1naktaki bütün i_lemeler, ruhlar aleminde bulunan ve kurtulu_u kabul etmeyi ya da reddetmeyi seçen ölü atalara vekaleten yap1l1r. Ancak bu ölülerin 'tutuk evlerinden' kurtulmalar1 için, { Mormon Kitab1nda Alma 34:32-35'in ve Obr.9:27'ye ra men} yak1nlar1ndan birinin vaftiz olmas1 gereklidir.

Kutsal Kitap: Mormonlar1n Oman Bildirgesinin sekizinci maddesinde, "Do ru çevrildi i sürece Kutsal Kitap'1n Tanr1 sözü oldu una inan1yoruz" denilir. Mormonlar Kutsal Kitap'1n ilk el yazmalar1n1n tümüyle kusursuz Tanr1 Sözü oldu una inan1rlar; ancak gerek metinlerin özensiz kopyalanmas1 ve gerekse kötü çeviriler yüzünden Kutsal Kitap'a hatalar girmi_tir. 16 Bu bahaneyle Mormon ö retlerini çürüten belli ba_11 ayetler reddedilir, bunlar1n kusurlu ve bozulmu_ oldu u iddia edilir.

Bu durum 1979'da biraz de i_mi_tir. O y1l Ba_kan1n 1rketi, Kutsal Kitap'1n 'King James' çevirisinin telif hakk1n1 alm1_, Joseph Smith'in esinlenmi_ çevirisinin farklı yönlerini dipnotlar1nda belirterek yay1nlam1_t1r.

Joseph Smith, Kutsal Kitap'1 gözden geçirmeye 1830 y1l1n1n Haziran ay1nda ba_lad1. Kitap'1n büyük bir k1sm1 1833 y1l1nda tamamland1. Ancak Smith, 1844 y1l1nda ölene kadar baz1 de i_iklikler yap1lmaya devam etti. 2 Haziran 1833 y1l1nda, "Bugün Kutsal Yaz1lar1n çevirisini tamamlad1k" dedi. 17 Utah1 Mormonlar _öyle eklediler: "E er Smith eserin tamam1n1 yay1mlayacak kadar ya_asayd1, baz1 ek de i_iklikler yapacakt1." 18 Ne var ki Smith, ald1 1 esin uyar1nca gereken de i_iklikleri tamamlad1 1n1, çeviri i_inin art1k bitebilece ini söylemi_ti. 19 Missouri'de kalan Mormon toplulu u, günümüzde Smith'in tüm çevirisini yay1nlamaya devam ediyor, ama Son Zaman Azizleri toplulu u sadece farklılıklar1 Kutsal Kitap'1n dipnotlar1na ekleyerek yay1nl1yor.

Joseph Smith Kutsal Kitap'1 Tanr1'n1n esiniyle gözden geçirdi ini iddia etmi_, yaln1zca metinleri farklı yorumlamakla kalmay1p çe_itli k1s1mlar da eklemi_tir. Bununla birlikte kendi çevirisini y1llarca gözden geçirmi_, bazen tek bir metni üç kez de i_tirmi_tir. 20 Smith'in çevirisi, ne Obranice ne de Grekçe el yazmalar1na dayanmad1 1 gibi hiçbir nesnel kanıt da yoktur. Esinleme kitapç1 1 da dahil olmak üzere Kutsal Kitap'ta yap1lan temelsiz de i_iklikler, Smith'i bu kitapç1 1n sonunda yer alan uyar1larla kar_1 kar_1ya b1rakmaktadır. "E er bir kimse bu sözlere bir_ey katarsa, Tanr1 da bu kitapta yaz1l1 belalar1 ona katacakt1r. E er bir kimse bu peygamberlik kitab1n1n sözlerinden bir_ey ç1kar1rsa, Tanr1 da bu kitapta yaz1l1 ya_am a ac1ndan ve kutsal kentten ona dü_en pay1 ç1karacakt1r"(Esi.22:18-19).

Mormon Kitab1 : Joseph Smith ölümünden üç y1l önce _öyle dedi: "Karde_lere Mormon Kitab1n1n yeryüzündeki en kusursuz kit oldu unu söyledim. Bu kitap dinimizin kö_e ta_1d1r; Tanr1'ya en yak1n olman1n yolu bu kitab1n buyruklar1na uymaktan geçer." 21 Ne var ki bu 'en kusursuz' kitab1n 1830 y1l1ndaki bask1s1ndan bu yana metnin üzerinde en az 3913 de i_iklik yap1lm1_t1r. Bu de i_iklikler gramer, heceleme ve metin içeri i üzerinde yap1lm1_t1r. 22 Missouri'deki toplulu un ve Son Zaman Azizleri toplulu unun elindeki özgün el yazmalar1nda yer alan belli ba_11 birçok metin, günümüzde bas1lan metinlerle çeli_mektedir. 23 Mormon Elçisi James Talmage, Mormon Kitab1n1n _u anki bask1s1nda yer alan birçok de i_imden sorumludur. üstelik bu de i_imler Urim ve Tummim'in yard1m1 olmadan gerçekte_tirilmi_tir.

Mormon Kitab1 Yak1n Do udan Bat1 Yar1küreye yolculuk eden insanlar1n öyküsünü anlatmaktadır. Kitab1n büyük bir k1sm1 do ru Nefi 'yle karde_i Laman'1n soyundan gelen insanlarla ilgilidir. Lamanc1lar Nefilerle sava_1p onlar1 yok ederler. Tanr1 da Lamanc1lar1 kara derili yaparak lanetler. Lamanc1lar günümüzün Amerikal1 yerlileridir. Nefi peygamberlerinin sonucusu ise alt1n levhalar1 saklayan, sonra da Joseph Smith'e bir melek olarak görünen Moroni'dir.

Smithson Enstitüsü, Yeni Dünya arkeolojisiyle Mormon Kitab1nda anlat1lanlar aras1nda hiçbir ba_lant1 görmediklerini dile getirmi_lerdir. Mormon Kitab1n1n kökenine ili_kin çe_itli kuramlar vard1r. Bir yazara göre Smith, bu kitab1 kendi do al dehas1n1 kullanarak yazm1_t1r. Ba_kalar1na göre Solomon Spaulding adlı bir ki_inin Amerikal1 yerlilerin kökenlerine

ili_kin yazd1 1 bas1lmam1_ kitab1 temel al1nm1_t1r. 24 Sidney Rigdon'un bu kitab1n müsveddelerini çalarak Joseph Smith'le birlikte Mormon Kitab1n1 yazd1 1 iddia edildi_tir. Ancak daha sonra Son Zaman Azizleri toplulu undan at1lan Sidney Rigdon, kitab1n yazar1 olmad1 1n1 1srarla ifade etmi_tir. 25 üçüncü bir kurama göre Mormon Kitab1, Obranilere Bak1_ adlı bir eserdeki dü_üncelerden esinlenmi_tir. Joseph, Kutsal Kitap'tan ve Westminster Oman Bildirgesinden bol bol al1nt1lar yapm1_t1r. Ayr1ca kitab1 yazarken görümler gördü ünü de iddia etmi_tir. Dolay1sıyla dördüncü bir kurama göre Josep yeni müjdeyi yarat1rken cin kaynaklı güçlerin etkisi alt1na girme_ olabilir. Pavlus'un uyar1lar1na göre bu ciddi bir olas1lkt1r. "Biz ya da gökten bir melek bile, size bildirdi imiz müjdeye ters dü_en bir müjde bildirirse, lanet olsun ona!" (Gal.1:8). Mormon Kitab1, yukarıda sıralanan tüm kaynaklardan unsurlar içermektedir.

öreti ve Antla_malar : Joseph Smith Mormon Kitab1n1n, dinlerinin kö_e ta_1 oldu unu söylese ve "Tanrı'ya en yakın olmanın yolu bu kitabın buyruklarına uymaktan geçmektedir" dese de, belli ba_1l birçok Mormon öretisi bu kitapta yer almamaktadır. Mormon Belgeleri adlı eserin yazarı, Mormon Kitabında yer almayan on üç öretisi sıralar: "(1) Kilisenin yapısı, (2) Melkisedek kahinliği, (3) Harun'un kahinliği, (4) ço ul tanrıları, (5) Tanrı'nın yücelmiş insan olması, (6) Onsanın Tanrı olabilme yetisi, (7) Gökyüzünün üç derecesi, (8) çok e_lilik, (9) Bilgelik Sözü, (10) Onsan ruhunun önceden varolması, (11) Sonsuz gelişim, (12) ölümlerin vaftizi, (13) Göksel evlilik. 26 Bu öretiler Joseph Smith'in verdiği öretiler ve Antla_malar (ö ve A) adlı esin serisiyle tanıtılmı_t1r.

öretiler ve Antla_malar, Buyruklar Kitabı olarak 1833 yılında yayımlandı. 1835 yılında üzerinde de iklik yapılarak _u anki adıyla yeniden basıldı. Yetmiş bir kısımla eklendi, ama daha önemlisi Joseph Smith'in kendi öretisinde yaptığı 1 de iklikleri desteklemek amacıyla çe_itli bölümler çıkarıldı ya da de itildi.

En ünlü de ikliklerden biri ö ve A'nın 7. bölümündedir. Joseph, Elçi Yuhanna'nın yazdığı iddia ettiği bir par_ömeni buldu. Bu par_ömeni çevirdi. Buyruklar Kitabında yer alan ilk çevirinin 111 sözcü ü eksiktir. Bu eksiklik konusunda hiçbir açıklama yapılmamı_t1r. Rab, Joseph'a kötü bir çevirmen oldu unu ilk kez mi gösteriyordu? Joseph bu çevirinin Urim ve Tummim aracılığıyla yapıldığı iddia etmi_tir. Acaba onlar bozuk muydu? Böyle kusurlu bir çeviri, peygamberlik iddiasında bulunan bir kişi için zor duruma dü_rmektedir. Mormonlar Joseph Smith'in eserlerine inandıkları söylerler, ama Rab'bin bu esinlerin hangi uyarılarına onayladığı hiç dile getirmemi_lerdir.

1835'ten 1921'e kadar ö ve A'nın tüm baskılarında 'Oman Dersleri' vardı. Bunlar Joseph Smith'in kendisi tarafından dikkatlice hazırlanmış ve kahinler tarafından öretilerek 17 A ustos 1835 tarihinde kabul edildi. Ancak bunlar daha sonra peygamberin yazdığı rızasıyla da Mormon toplulu unun herhangi bir açıklaması olmadan çıkarıldı. Bu derslerin bazıları günümüzdeki Son Zaman Azizleri toplulu unu utandırmaktadır. örneğin 'üçüncü Dersin' 15. ayetinde öyle yazılmıştır: "Tanrı de immez ve O'nda döneklik yoktur. Tanrı dün, bugün ve sonsuza dek aynıdır." Bu sözler Mormonların, Tanrı'nın gelişimi gösterdiği ve insanın yücelmiş bir biçimi olduğunu ilkin günümüzdeki öretileriyle çeli_mektedir.

ö ve A aynı zamanda gerçekle_memi_ peygamberlikler içermektedir. Joseph 84. kısımda Yeni Kudüs'ün Siyon'da (Missouri'de), kendi dönemlerinde kurulacağı söyledi. Bu peygamberlik 1832 tarihinde verildi. 1833 yılında Aralık ayında Smith, ö ve A'da öyle yazdı: "Siyon yerinden alınmayacak." Ancak Joseph'ın döneminde tapınak yapılmadı gibi Siyon'da Yeni Kudüs de kurulmadı.

Kutsal Kitap bize peygamberleri sınamak için bir ölçü vermektedir. "Bir sözün Rab'den olup olmadığı nasıl bilebiliriz?" diye düşünebilirsiniz. Eğer bir peygamber Rab'bin adına konuşur ve konuştu u söz yerine gelmez ya da gerçeklemezse, o söz Rab'den değildir. Peygamber saygısızca konuşmu_tur. Ondan korkmayın" (Tesniye 18:21-22). Mucizeler yapan ve geleceği do ru bir şekilde bildiren bir peygamber bile, Tanrı'nın Sözünde açıklanan öretilere ters düşüyorsa reddedilmelidir (bk. Tesniye 13:1-5).

Paha Biçilmez Öncü : Paha Biçilmez Öncü, Joseph Smith'in esinlerinden, çevirilerinden ve söylemlerinden seçmeler içerir. 27 Ocak 1851 yılında İngiltere'de basılmıştır. Bu eserin, incelememiz için en çok önem taşıyan kısmı İbrahim'in Kitabıdır. Ohio'da dört Mumya'dan ve bazı papirüslerden oluşan bir sergi açıldı 1 zaman, Joseph ve izleyicileri bunları satın aldılar. Joseph (bilginlerin o zaman anlamakta güçlük çektiği) hiyeroglifleri çevirirken, bazı papirüslerin Mısır'da bulunan İbrahim tarafından yazıldığı iddia etti.

Mormon tarihi boyunca zencilerin kahin olmasına izin verilmemi_tir. Bu yüzden zenciler en yüce gö e yalnızca köle olarak girebileceklerini umuyorlardı. Mormonlar bu uygulama için İbrahim'in Kitabı'nın 1:26-27'sini temel olarak göstermektedirler. Ne var ki Son Zaman Azizleri toplulu unun başkan ve peygamberi 9 Haziran 1978 tarihinde, zenciler de dahil olmak üzere tüm saygınlı insanların, artık kahinlik düzeyine yükselbileceğini ilkin bir bildiri yayınladı. Elçi LeGrand Richards, bu esinin başlıca nedenini öyle açıkladı: "Buna neyin yol açtı 1n1 size anlatabilirim. Brezilya'da nüfusun öyle büyük bir ço unlu u zenci kanı taşıyor ki, zenci kanı taşımayan önder bulmak çok zor. Orada yeni bir tapınak yapıldı. Zenci kanı taşıyan insanların ço u tapınağa maddi katkıda buldular. Eğer bu ilkemizi de itirmezsek, tapınağa kullanamazlar." 28

Joseph Smith'in çevirmen olarak do rulu unu en iyi belirleyen kitap İbrahim'in Kitabı'dır . Altın levhalar ve Elçi Yuhanna'nın par_ömeni incelenemez, çünkü bunlar bugün yok artık. Ancak 1871'deki Chicago yangınında kayboldu u düşünen İbrahim'in Kitabı'nın papirüsü yeniden kefedilmiş ve New York'taki Metropolit Müzesi tarafından Mormon toplulu una verilmi_tir. Elçi N. Eldon Tanner bu papirüsü, incelemesi için Mormonların arasındaki en nitelikli Mısırlı tarih bilimcisi Nelson'a verir. 29

Öncelemenin sonucu nedir? Papirüs, M1s1r1l1ar1n ölüler kitab1ndan al1nt1lar içermektedir. Obrahimin Kitab1 diye sunulan eser, ölümlere mezar1n ötesinde yapacaklar1 yolculu a ili_kin tavsiyeler sunan bir metinden ibarettir. M1s1r tarih bilimcisi Nelson, metnin bir k1sm1ndaki 46 M1s1r harfinin, 1.125 sözcü e çevrildi ini gördü. Metnin ba_ka bir yerinde ise 'göl' ya da 'su havzası' anlam1na gelen bir sözcü ün 334 harften olu_an 76 sözcü e çevrildi ini ke_fetti. 'Bu' anlam1na gelen ba_ka bir sözcük, harfe çevrilmi_ti...

Nelson, toplulu un ihtiya1r1ndan biri olarak do ruyu söylemenin yararsızlı 1n1 gördükten sonra 1975 y1l1nda ailesiyle birlikte Son Zaman Azizleri toplulu undan çekildi. Ostifa mektubunda _öyle dedi: "Joseph Smith'in papirüs belgelerindeki hiyeratik ve hiyeroglif M1s1r metinlerini çevirdikten sonra önde gelen üç M1s1r bilimci, benim çevirimi destekleyen kendi çevirilerini yay1nlanm1_lard1r. Bunlar Obrahim'in Kitab1n1n sahteli ini fazlasıyla gözler önüne sermektedir. Yalanlar ö reten bir dinsel kurulu_la birlikte olamayız." 30

Mormonlar1n Tanr1 ö reti_leri

Mormonlar1n en sorunlu ö reti_leri Tanr1 hakk1ndadır. Tanr1 ö retisi hakk1nda Kutsal Kitap'la Mormon Kitab1 aras1nda çeli_kiler vardır. A_a 1daki noktalara dikkat edin.

Mormonlar Tanr1'n1n fiziksel bir bedeni oldu unu ö retirler

Tanr1'n1n ve tüm di er varlıklar1n önceden sonsuz birer zeka _eklinde var oldu una inanırlar. 31 Bu dünyanın Tanr1s1, göksel yerlerde ba_ka bir Tanr1yla e_i taraf1ndan yapılmı_, insan olarak dünyaya gelmi_, do ru bir ya_am sürmü_ ve öldükten sonra Tanr1 olarak yerini almı_t1r. Bu yüzden Tanr1, yücelmi_ ve yetkinle_mi_ bir insandır. Et ve kemikten olu_an bir ki_idir. Somut bedeninin içinde sonsuz bir ruh vardır. 32

Mormon Kitab1nda Tanr1'n1n fiziksel bir bedeni oldu una dair tek referans, O'nun parma 1d1r. Ancak bu, Tanr1'n1n bedeni oldu unu kanıtlamak için yeterli bir neden olamaz. "Seni kanatlar1n1n alt1na al1r, onlar1n alt1na s1 1n1rs1n" (Mez.91:4) ayetine bakarak Tanr1'n1n kozmik bir tavuk oldu unu iddia edemeyiz. 33 Mormon Kitab1nda Tanr1'ya "Büyük Ruh" denir (Alma 18:26-28); ama asla yücelmi_ bir insan oldu undan söz edilmez.

Tanr1'n1n et ve kemikten olu_an yücelmi_ bir bedeni oldu una ili_kin Mormonlar1n verdi i Kutsal Kitap ayetleri ilginçtir. S1k s1k _u tür deyi_leri örnek gösterirler: "O günden bu yana 0sra'il'de Musa gibi Rab'bin yüz yüze görü_tü ü bir peygamber ç1kmadı (Tesniye 34:10). "Yak1nımda bir yer var" dedi, "Orada, kayan1n üzerinde dur. Görkemim oradan geçerken seni kayan1n kovu una sokup geçinceye kadar elimle örtece im. Elimi kaldırdı 1mda, s1rtımdı göreceksin. Ama yüzüm görülmeyecek" (ç1k.3 23). Bu ayetler Mormonlar1n, 0sa Mesih'ten söz ederken kullandıkları 'RAB' sözcü ünü içermektedir. Mesih dünyaya gelmeden önce nas1l et ve kemikten bir bedene sahip olabilirdi? Kutsal Kitap bu ve buna benzer metinleri Tanr1'n1n bir bedeni oldu unu göstermek için de il, O'nun bazı yönlerini benzetme yoluyla dile getirmek için kullanmaktadır. Bu tür ayetler Tanr1'n1n yücelmi_ bir insan oldu unu kanıtlamak için kullanılamaz. Bu iddialar1 dikkate alacak olursak, Kutsal Ruh'un da yücelmi_ bir güvercin oldu una inanmamız gerekecektir (Bkz. Mat3:16). Elbette ne Tanr1 yücelmi_ bir insan, ne de Kutsal Ruh yücelmi_ bir güvercindir.

Mormonlar Tanr1'n1n insandan ç1ktı 1na ve insan1n Tanr1la_abilece ine inanırlar : "Tanr1'n1n bizim için planı, O'nun gibi Tanr1'lar olmamızdır," "Bizler de göksel ana babalar olacağız ve t1pkı Tanr1 gibi bizim de ruhsal çocuklarımız olacak." 34 A_a 1daki _ir Mormon peygamberi Lorenzo Snow taraf1ndan 1919 y1l1nda yayınlanmı_t1r. Aynı sonsuz geli_im ö retisi Joseph Smith'in cenazesinde Brigham Young taraf1ndan dile getirilmi_tir.

^imdi insan nas1lsa, Tanr1 ö leydi;
^imdi Tanr1 nas1lsa, insan ö yle olacak.
Tanr1 o lu, Tanr1 olacak
Tanr1sallık eksilmeyecek. 35

Bu dü_ünceye göre Tanr1'lar ve dünyalar s1n1rsizdir.

Ancak Mormon Kitab1nda, Moroni 8:18 açıklıça _öyle der: "Tanr1'n1n de i_medi ini, sonsuzluktan sonsuza dek aynı kaldı 1n1 biliyorum." Mezmur 90:2'de, "öncesizlikten sonsuzlu a dek Tanr1 sensin" der. Tanr1 her zaman Tanr1'dir. Ba_ka Tanr1 olmamı_t1r ve olmayacaktır. Tanr1, Ye_aya 43:10'da _öyle diyor: "Benden önce Tanr1 olmadı ve benden sonra olmayacak." Kutsal Kitap'ta da Mormon Kitab1nda da, Tanr1'n1n, eskiden baba bir Tanr1's1 oldu una ve bizim de gelecekte Tanr1'lar olacağız a ili_kin herhangi bir _ey yoktur.

Mormonlar 0sa'nın Kutsal Ruh aracılı ıyla rahme dü_tü ünü kabul etmezler : Hepimizin (0sa dahil olmak üzere) göksel Babamızın ve O'nun gökteki e_lerinden birinin çocukları oldu umuzu ö retirler. 0sa Mesih'in, Baba'nın bakire Meryem'le cinsel ili_kide bulunması sonucunda dünyaya geldi ine inanırlar. Brigham Young, Meryem'in Kutsal Ruh'un mucizesi aracılı ıyla gebe kalmadı 1n1 açıklamı_t1r. 36 Ayrıca, "Kurtarıcı'nın do umu, bizim çocuklarımızın do umları kadar do aldı... Biz nas1l babamızın sayesinde vücuda geldikse, O da aynı _ekilde vücuda gelmi_tir" demi_tir. 37

Oysa bu konuda Mormon Kitab1nda -Alma 7:10- _öyle der: 'O'te O (0sa), bakire Meryem'den do acak. Kutsal Ruh Meryem'in üzerine gölge salacak ve O'nun gücüyle Meryem bakire kalacak... Matta 1:28'de _öyle yazıldı: "0sa Mesih'in

do umu da _öyle oldu: annesi Meryem, Yusuf'la ni_anlanm1_t1. Ama evlenip birle_melerinden önce Meryem'in Kutsal Ruh 'tan gebe kald1 1 anla_1ld1."

Mormonlar üçlü Birli i reddederler : Baba'n1n (Elohim), O ul'un (Yehova ya da RAB) ve Kutsal Ruh'un 'birbirinden bedensel olarak ayr1 üç birey oldu unu' ö retirler. Bu üç ayr1 birey, evrenin ba_kanlık konseyini olu_turmaktadır. 38 Hepsini de birlikte i_lev görürler, ama 'tek bir Tanr1' de il, üç ayr1 Tanr1d1rlar. Kutsal Ruh'un (Tanr1l1 a ula_abilmek için her erke e gerekli olan) bedene sahip olmadan nas1l Tanr1l1 a ula_t1 1 sorusuna hiçbir zaman tatminkar bir yan1t verilmemi_tir. Elçi James Talmage, "Tanr1'n1n bedensel organlardan ve isteklerden olu_tu unu, çünkü somut olmayan bir beden var olamayaca 1n1" iddia etmektedir. Buna ra men Kutsal Ruh'un saf ruhtan olu_an bir Tanr1 oldu u dü_üncesini kabul etmektedir. 39

Mormon Kitabında, Alma 11:29'da Amulek, Zeezrom'un "Birden çok Tanr1 var m1d1r?" sorusuna "Hay1r" diyerek kar_1lık verir. Amulek Tanr1'n1n ruhuna ters dü_en hiçbir _ey söyleyemeyece ini, çünkü do rudan do ruya 'Tanr1'n1n mele inde bilgi ald1 1n1 aç1klar. Pavlus Oncil'de _öyle diyor: "Biliyoruz ki, put dünyada gerçekte var olmayan bir _eydir ve birden fazla Tanr1 yoktur. Yerde ya da gökte ilah diye adlandır1lanlar varsa da -nitekim birçok 'ilahlar' ve 'rabler' vard1r- bizim için tek bir Tanr1 Baba vard1r. O her _eyin kayna 1d1r ve biz O'nun için ya_1yoruz."

Mormonlar say1s1z Tanr1 oldu unu söylemektedirler. Mormon Kitabında ba_1nda yer alan 'üç Tan1 1n Tan1kl1 1' ba_1kl1 yazıda "Tek Tanr1 olan Baba, O ul ve Kutsal Ruh'a Hürmetler" denilmektedir. Mormon Kitabında, 2. Nefi 31:21 'de _öyle yaz1ld1r: "Bu tek Tanr1 olan Baba'n1n, O ul'un ve Kutsal Ruh'un tek ve gerçek ö retisidir. Amin." Mormonlar bazen, bu birli in yaln1zca 'amaçta' oldu unu söyleyerek itiraz ederler. Ancak Joseph Smith'in levhalarındaki çeviri böyle dememektedir. 'Amaçta' sözü kullanılmamaktadır. Baba'n1n, O ul'un ve Kutsal Ruh'un 'gerçekte' bir oldu u vurgulanmaktadır.

Mormonlar Tanr1'yla ilgili ö retilerini Kutsal Kitap'tan ya da Mormon Kitabından almazlar. ö retilerindeki en ciddi sapmalar1n kayna 1 ö reti ve Antla_malar ile Paha Biçilmez Onci adlı eserlerdir. Joseph Smith'in, 'Yeryüzündeki en kusursuz' kitap diye niteledi i Mormon Kitabı, Mormonlukla çeli_mektedir. Kutsal Kitap'la Mormonluk arasında da ayn1 çeli_ki vard1r.

Mormonlar1 Dü_ündürmek

Mormon topluluğunun gücü, Mormonlar1n ba lı lı 1ndan, genç misyonerlerin yarattı 1 olumlu izlenimden ve Mormon toplumundaki sa lık lı aile ya_amından kaynaklanmaktadır. Zayıf yönlerini görmek biraz zordur; ama elbette bu yönleri de vard1r.

Oman ve uygulama konularında Kutsal Kitap'ı tek yetki olarak kabul eden insanlar, Mormonlu un gerçek Hıristiyanlıkla uyu_mad1 1n1 söylerler. Ancak Mormonlar, inançlarındaki sadece Kutsal Kitap'la sınırlı tutmamaktadır. Bu yüzden, kendi yetki yapıları içinde yer alan bazı zorluklarla yüzle_meleri gerekmektedir. Önceledi imiz bazı çeli_kilerin özeti _unlardır:

- Mormon ayetleri köklü bir düzeltilmeden geçmi_tir. Oysa Mormon ö reti_ine göre bu ayetler böyle bir düzeltmeye izin vermemektedir.
- ö reti ve Antla_malar gibi eserlerdeki ö reti_ler, Mormon Kitabındaki ö reti_lerle uyu_mamaktadır.
- özellikle Joseph Smith'in verdi i bazı peygamberlik sözleri yerine gelmemi_tir.
- Paha Biçilmez Onci'de yer alan Abraham'in Kitabı ile ilgili temel, bilginler tarafından çürütülmü_tür.
- Joseph Smith ilk görüşüyle ilgili çeli_kili öyküler anlatm1_t1r.
- ça da_ arkeoloji, Mormon Kitabındaki Lamanlar1n ve Nefilerin öyküsüyle uyu_mamaktadır.
- Mormon Kitabında Tanr1 Sözü oldu una ili_kin öznel duygular, iman etmek için yeterli bir neden olu_turmamaktadır.

Bu bölümü okuyan Mormonlar1 te_vik etmek istiyorum. Gerçe i bulma konusunda ciddi oldu unuzu biliyorum, yoksa buraya kadar okumazdınız. Daha da ilerlemeniz için sizi gayrete getirmek isterim.

Omanınızın temeline yeniden bakın. Ba lı oldu unuz ayetleri yeniden inceleyin. Mormonlukla ilgili söylediklerimin do ru olup olmadı 1na bakın. Mümkünse Mormon inancını derinlemesine inceleyen ba_ka bir kitap okuyun.

Sonra da di er seçene i -Kutsal Kitap'taki Tanr1'ya iman-gözden geçirin. Oncil'i ve özellikle ilk dört kitapçı 1 okuyun. Kutsal Kitap'ta aç1klanan Osa'yı oldu u gibi tanımaya çalı_n. Tanr1'n1n sizi gerçe e yönlendirmesi için dua edin.

Osa _öyle demi_tir: "E er benim sözüme ba lı kalırsanız, gerçekten ö rencilerim olursunuz. Gerçe i bileceksiniz ve gerçek sizi ö klilecek" (Yu.8:31-32). Bilmemiz ve ba lı olmamız gereken söz Osa'nın sözüdür.

Donald S. Tingle